

(טו) מן וה"ה בכל מידי דהאי ידע והאי לא ידע בשבע האי דידע. עיין לעיל סימן י"ד סעיף ה' שכתב בהג"ה והוא מתשובת הרא"ש (כלל ק"ו סי' ר' ד"ה ומה), בהסבין שהולילו עליו הולאות, דלרין לזכר כמה הולאות ואינו נאמן בשבועה. שאני התם דההולאה היתה צ"כ של הולאות ואינו נאמן בשבועה. שאני התם דההולאה היתה צ"כ של הסרבן, משא"כ הכא דהולאו עליו לטובתו. ומשום הכי נמי כתב הטור בסמין ל"ג סעיף ט"ו ח"ל, (ו) בכל מה שיצבר ראובן בעדים כו', שם נמי לא היתה ההולאה לטובתו אע"פ שהיה מוכרח להולאה, עכ"ל. והגאון אבי מ"ו ז"ל כתב ז"ל, ואני אומר שאני הכא שהיה נרשות מצדו, מפילה הימניה מצדו בשבועה, עכ"ל. ור"ל דלא דמי להך דסימן י"ד וסימן ל"ג שלא היה נרשות מצדו, וכן הוא*.

ועיין בתשובות מהרש"ם (ח"ט) סי' ל"ד וסי' קע"ג (קט"ז): סעיף ד' ב"ד הוא"י ויש רבדים דדבר כו'. אבל אם יאמר מלאמי פנקסי שאתה חייב לי לא סמכין אפניקסיה. כ"כ הרא"ש בתשובה (המובא בציונים את י"א), ודקדק כן מהמטנה (שבועות מ"ה ע"א), ומצינו הטור (בסעיף ו'), ומשמע דלא סמכין כלל אפנקסו בזה, וא"כ אינו יכול להשביע את הנמצע אפילו היסת כיון דליכא רגלים לדבר, דל"כ מאי איריא פנקסו אפילו צרי ליה נמי אינו נשבע

אורים טק"ב שפתח"ש ספ"ד

תומים ספ"ח

אורים טק"ב שפתח"ש ספ"ד

תומים ספ"ח ע"פ ח"ס

ע"פ הרא"ש

והוא הדין בכל מידי דהאי ידע והאי לא ידע נשבע האי דידע.

ד' י"ש מי שאומר שאפילו אין החנוני טוען ברי שנתן אלא טוען "שמצא בפנקסו שנתן לפועלים כך וכך" והרי הוא כברי ב"ד הוא"ל ויש רגלים לדבר שהרי ציווהו בעל הבית לתת לפועלים (ויכול לישבע על זה) והוא הדין דיוכל לישבע בכל דבר על פנקסו "שמסומן עליו שהוא אמת).

ה' י"ש לדון על פי פנקס של אדם שרגיל לכתוב בו עניינו "ואפילו להוציא מיתומיו הקטנים" והיכא דיש רגלים לדבר שמה שכתוב

ציונים ומקורות י' שם, ובתשובת מיימוני ספר קטן סי' ז', (ח) טור סעיף ו' בשם תשובת הרא"ש (הוא בסוף כלל סי' א'), (ז) הרא"ש בתשובה כלל ק"ו סי' ב', ד"מ ר', (ט) טור סעיף ו' בשם תשובת הרא"ש כלל סי' א', ועיין לעיל סימן ע"ה סעיף כ"ב. (6) במהדורת הש"ך: ענינו, וכ"ה בטור. (7) כ"ה בר"ר רעוד, בשכ"ז קבאלי ושל"ח ועוד: מיתומים. ובמהדורת הש"ך: מיתומים הקטנים, וכ"ה בטור.

סעיף ה' (י"ג) בן ואפילו דהוציא מיתומים הקטנים. עיין בטור (סעיף ד') שכתב הלכה למעשה שפנקס הרא"ש (בתשובה כלל סי' א') בזה, ושם כתב הרגלים לדבר שהיה מורה שהוא אמת. ועיין לקמן סימן ק"י סעיף ט' בדברי המחבר ובמ"ש מור"ם ז"ל בהג"ה:

וטעל* ולפי"ו ריך לומר דמה שכתבו הרא"ש והר"ב דהוא הדין דיוכל לישבע בכל (דבר) על פנקסו סומן עליו שהוא אמת, היינו שידוע לו ציבור פנקסו הוא מדוקדק היטב דזה הוי כרגלים לדבר. וכן משמע מלשון תשובת הרא"ש (המובא בציונים את י"ב וכ"ה בטור) ח"ל, יראה, שאדם שכתב כל דבריו פנקסו צדקוק כדי שיהא זכור מהם כו' יכול לישבע* על זה כו'. והיינו שכתב הר"ב סומן עליו שהוא אמת. ר"ל שידוע לו

וטעל* ולפי"ו אין חילוק בין לישבע להולאו או להשביע הגמבע על פי פנקסו. היינו אפילו אינו יודע שפנקס אביו מדוקדק הוא. ומ"מ להולאו מהיתומים כשעיף שאחרי זה ודאי ריך רגלים ואומדנות מוכיחות, וכהן עובדא דתשובת הרא"ש דלקמן (המובא בציונים את י"ג), ומדברי הב"ת (סעיף ו') לא נראה לכאורה כמו שכתבתי, והלפע"ד כתבתי. ואולי יש לבחון גם דברי הב"ת כן. ועיין לעיל סימן פ"א סעיף כ"ג בהג"ה: (ה) דיבא דיש רגלים דדבר כו'. כגון ראוין שמסר לשמעון אלף זה לעיקףא בלא שטר חוץ ד' דהש"ס לפני מות שמעון, ונפטר שמעון בלא זואה, ואחרי מותו נשאר

פנקסו מדוקדק הוא ואינו מוטעה בשום פעם, או שידוע לו רגלים לדבר כה"ג. ולפי"ו אין חילוק בין לישבע להולאו או להשביע הגמבע על פי פנקסו. ומ"מ לעיל סימן ע"ה סעיף (כ"ג) (כ"ב) דיוכל להשביע ע"פ פנקס אביו, היינו אפילו אינו יודע שפנקס אביו מדוקדק הוא. ומ"מ להולאו מהיתומים כשעיף שאחרי זה ודאי ריך רגלים ואומדנות מוכיחות, וכהן עובדא דתשובת הרא"ש דלקמן (המובא בציונים את י"ג), ומדברי הב"ת (סעיף ו') לא נראה לכאורה כמו שכתבתי, והלפע"ד כתבתי. ואולי יש לבחון גם דברי הב"ת כן. ועיין לעיל סימן פ"א סעיף כ"ג בהג"ה: (ה) דיבא דיש רגלים דדבר כו'. כגון ראוין שמסר לשמעון אלף זה לעיקףא בלא שטר חוץ ד' דהש"ס לפני מות שמעון, ונפטר שמעון בלא זואה, ואחרי מותו נשאר

באר הגולה

סעיף ד' כ. טור (סעיף ו') בשם תשובת אביו הרא"ש ריש כלל פ"ו, ודייק לה דמתן כמתניתין (שבועות ט"ד ע"ב) והטעם על פנקסו ולא קמתי והטעם אומר לבע"ה אתה אמת ליתן לפועליך. סעיף ה' ל. שם (בטור סעיף ד') ושם (ברא"ש) בתשובה ח"ל שם, וצידדון זה שיכר ששמעון היה רגיל לכתוב על כל עניניו פנקסו, ויש רגלים לדבר שכל מה שכתב בו שהוא אמת שהרי שטר ועדים וכו', וכל בעל עסק מוזחק בעסקיו המצורכים פנקסו שלו.

באר היטב

טו. דידע. ז"ל הסמ"ע (סק"ט) על סימן י"ד סעיף ה' בהג"ה דין סרבן שהולאו עליו הולאות, דלרין לזכר כמה הולאות ואינו נאמן בשבועה. שאני התם דההולאה היתה צ"כ של הסרבן, משא"כ הכא דהולאו לטובתו. ומשום הכי נמי כתב הטור והמחבר בסמין ל"ג סעיף ט"ו ח"ל, (ו) בכל מה שיצבר ראובן בעדים כו', שם נמי לא היתה ההולאה לטובתו אע"פ שהיה מוכרח לה, עכ"ל. והש"ך (סק"ב) בשם אביו הגאון ז"ל מתקן בענין אחר, ע"ש, ובתשובת מהרש"ם (ח"ט) סי' (ל"ב) (ל"ד) וקע"ג, ובתשובות עמוד הגרשוני סי' ק"ט: סעיף ד' יו' רגלים. אבל אם יאמר מלאמי פנקסו שאתה חייב לי לא סמכין אפניקסיה. כ"כ הרא"ש בתשובה ומצינו הטור. ומשמע דלא סמכין כלל אפנקסו בזה, וא"כ אינו יכול להשביע את הנמצע אפילו היסת כיון דליכא רגלים לדבר, דל"כ מאי איריא פנקסו אפילו צרי ליה נמי אינו נשבע

ה. נשבע האי דידע. עיין בתשובת נחלת שבעה ח"ב סי' ס"ז: סעיף ד' יו' יש מי שאומר כו'. מדקמתי (שבועות ט"ד ב') על פנקסו, ח"ש וה"ה דיוכל לישבע כו'. יו' הוא"ל ויש כו'. כמ"ש שם (מ"ה ע"א) במתמי לזכר לא שיאמר לו כתוב על פנקסו כו' אלא כו', וכתב הר"ן שם (ל' ע"א מדפי' הר"ף ד"ה מתני') לא שיאמר כו' אלא צומן שיש רגלים לדבר דממפרס ואילו כו': סעיף ה' יט. יש לדון כו' היכא כו'. כמ"ש בתשובת פ"ה

פתיח תשובה
ו. נשבע האי דידע. עיין בתשובת נחלת שבעה ח"ב סי' ס"ז: סעיף ד' יו' יש מי שאומר כו'. מדקמתי (שבועות ט"ד ב') על פנקסו, ח"ש וה"ה דיוכל לישבע כו'. יו' הוא"ל ויש כו'. כמ"ש שם (מ"ה ע"א) במתמי לזכר לא שיאמר לו כתוב על פנקסו כו' אלא כו', וכתב הר"ן שם (ל' ע"א מדפי' הר"ף ד"ה מתני') לא שיאמר כו' אלא צומן שיש רגלים לדבר דממפרס ואילו כו': סעיף ה' יט. יש לדון כו' היכא כו'. כמ"ש בתשובת פ"ה

הדין רעק"א

יכול לעשות כו' ע"פ פנקסו ורגלים לדבר, אבל פשיטא דלרין לישבע, דלא עדיף פנקסו שלו מטעמו ככרי גמור דלרין לישבע דשמת משקר, וששית מאלד: שם. היכא דיש רגלים לדבר. כ"כ, עיין תשובת הרשב"א סי' י"ד: ש"ד שפתיח"ו (ועיין בהש"ב (הגמון טו) אות י"ב ומתריב"ל במ"ע סי' ע"ג):

פנקס מכתב ידו שהיה כתוב בו זכרון המשכונות מהאלף וזו של ראוּבֵן למהלכת שָׂרָה, והמשכונות נמלאים באותו פנקס והיה כתוב בכל פנקס ופנקס שם ראוּבֵן, והחזיר הר"ש לראובן מעותיו אע"פ שהניח שמעון בן קטן, כדליתא בתשובת הר"ש וצטור (הסובאים בציננים אה"י). וכן פסק

בתשובת מהר"א (ש) ה' חיים ריש סי' ט"ו וע"ש (קש"כ). ועיין בתשובת מהר"ם אלשיך סי' קל"ו, ובתשובת מצ"ט (ח"א) סי' ע"ד, ובתשובת מהרשד"ס (ח"ד) סי' (ר') ורי"ב, ובתשובת מה"ר יוסף עראלי (ח"א) סי' ע"ב [קש"כ]. ועיין לקמן סוף סימן ר"ף עוד כתב הר"ש בתשובה וכלל ק"ג סי' ב' דמי שרגיל לכתוב מיד כל עסקיו

בפנקס הוא אמת (ועיין לקמן סוף סימן ק"ו).
ו "אמר החנוני אתה אמרת לי ליתן לפועליך מנה והוא כופר ואומר לא אמרתי לך כלום"
כא"כ נשבע בעל הבית היסט ונפטר ואם מודה

סעיף ו' (כ) בא נשבע בעל הבית היסט כו'. ולא כהר"ן (שבועות ל' ע"א מרבי הרי"ף) והד"מ הביאו בטעם ח', שכתב דל"ס ליטבע הנעל הבית אפילו בהיסת, הואיל ואף אם מודה הנעל הבית שאמר לו ליתן אין החנוני יכול להוציא מידו כי אם בשבועה א"כ כפירתו לא היה כפירת ממון, וכמו שנתבאר לעיל סוף סימן פ"ו [סעיף כ"ג], אבל איך רבוחא ס"ל דשאינו הסם דאף שמודה נשבע ונפטר, נמלא דאין עליו ממון, אבל הכא כיון דבהודאתו החנוני נשבע וטעל, גם בכפירתו לר"ך

בחמשים נשבע שבועת התורה שלא ציווהו אלא חמשים "ואם חמשים ציויתך ליתן וחמשים איני יודע" מתוך שאינו יכול לישבע משלם.

בפנקס ולא מלא עסק זה בפנקסו, ויכל לישבע עליו דהו כמו כרי כיון שלא מלא בפנקסו. וכתב בתשובת מהר"י ה' ל"ב ספר ב' סי' נ', דלפ"ו היה חמשין כתוב בפנקסו וחמשין אינו כתוב בפנקסו דלא הו מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם. מיהו כתב שם דהר"ש לא מיירי אלא באלה שכתב שכתב עסקיו מיד בפנקס שמונת לפניו, אבל אם שוהה בימים אפשר ששכח ולא כתב בפנקס, ע"ש [קש"כ]: **סעיף ו' (כ) נשבע בעל הבית היסט כו'.** כתבו הד"מ [סעיף ח'] והסמ"ע [ספ"א] דהיינו דלא כהר"ן [בשם הר"ש] שכתב דל"ס הנעל"ב לישבע אפילו היסט, הואיל ואף אם מודה בעל הבית שאמר לו ליתן אין החנוני יכול להוציא מידו כי אם בשבועה, א"כ כפירתו לא הו כפירת ממון כו'. וכ"כ צעיר שושן [סעיף ו']. ולפע"ד דליתא כאן פלוגתא * דגם בעל התרומות [שער ביט ח"ב סי"ח] והטור [סעיף ח'] והתוס' מודים להר"ן, דהר"ש והר"ן מיירי שהפועלים מחמשים ואומרים לא נעלטו, והלכך כיון שלא היה יכול ליתול כי אם בשבועה אינו נשבע היסט, וכאן מיירי * שהפועלים מודים שנטלו [אלא שהנעל הבית אומר שלא ציווה ליתן ואינו חייב להס' א"כ היה החנוני טעל בלא שבועה *]. **תע, דהא הטור כתב לעיל סימן ע"ה סעיף י"ו בשם הרמ"ה בנפס [ועיין מ"ש שם ס"ק מ"ו] דכל היכא שאין ב' מחמשים אותו ממון אלא ע"י שבועה התובע לא אמרינן ממון שאינו יכול לישבע משלם, וכאן [סעיף ח'] כתב בנמשין צומח ליתן ונ' איני יודע ממון שאינו יכול לישבע משלם, אלא ודאי כדפירשתי, ודוק: (ז) **ואם אמר חמשים כו'.** צבעל התרומות שער כ"ט חלק ב' סי' [ס"ח] כתב ח"ל, ואם אמר נ' כו' והשאר איני יודע, מתוך שאינו יכול לישבע משלם, דק"ל כר' מאיר [ב"ק ק"א ע"א] דלאן דינא דגרמי ודבר הגורם לתמון כממון דמי, וכי היכא דאי טעין צעל השטר על השורף שטרו דהו ציה מאה וא"ל אידך אינו אלא נ', משתבע כדן מודה מקלמ, ואי לא מודה שטרפו משתבע היסט, ואי מודי ליה בנקלמ ועל השאר אומר איני יודע ממון שאינו יכול לישבע משלם, הכי נמי גבי טעין, כיון דחוקה שליח עושה שליחותו ודבר הגורם לתמון כממון דמי הכי דינינן, דכמאן דטעין עליה בגוף הממון דמי, עכ"ל. ולי נראה דהכל בלא דינא דגרמי חייב, דכיון דבשבועה וציוויו נתן ה"ל איהו ליה, דמה לי הלוה לו או הלוה לשלוחו בשבועה, והלכך אע"ג דלקמן סימן שפ"ו סעיף ב' ס"ק י' חלקתי על דברי הנעל התרומות גבי שורף שטר דאיני חייב שם שבועה**

כ"כ וצ"ע והטור והתוס' מודים להר"ן

וכ"כ וצ"ע והטור והתוס' מודים להר"ן

ביאור הנ"ל

[כ] מלא דיענא כו': **סעיף ו' (ב) אמר החנוני כו'.** בנמשיתין [שבועות מ"ה א'] לא שאמר לו כתוב בפנקסי כו' ופירש בעל התרומות ריש שער כ"ט שבו היה דינו שבעל הבית יטבע כשאר טענות, ח"ש ואם מודה בנ' כו' ואם אמר כו', ועיין בזה"ג [אות מ' וי]. אבל הר"ן [שבועות ל' ע"א מרבי

באר הגולה

סעיף ו' (ב) לשון הטור סעיף ח'. כ"כ בעל התרומות שם [שער ביט ח"ב סי"ח], וכ"כ הרמב"ם שם [פ"ו מחלוה] דין ו'. ג. שם צטור ובעל התרומות. ס. ממיראל דרבה ב"מ ריש דף ז"ח ובשבועות דף מ"ו (פ"ב) ונד"א.

הרי"ף] בשם הר"ש כתב דכנה"ג אפילו היסט אינו נשבע, דאפילו מודה לו אינו נוטל אלא בשבועה, והה"ג לא הו כפירת ממון וכמ"ש בפרק שבועת העדות [שבועות] ז"ה א' שאין חייבין אלא על תביעת ממון, ושם ל"ב א' דמיתא משניע ע"א פטור כו' דכ"ע ע"א לשבועה אחי כו', ושם גופא אמר אבני כו' דשטוד מאן כו' מי יימר דמשתבעת. וה"ה בשבועת הדיינים כמ"ש בירושלמי [פסק שבעת הדיינים ה"ו] מה הפרע כו' בתביעת ממון כו'. אבל הרמב"ם [פ"ו ממלוה ה"ו] ובעל התרומות כאן אולי לשיטתו שס"ל [לעיל סעיף ב'] דנטעין בלא שבועה כשאין ממחשים וכו', וכתב"ג מירי כאן, וכ"כ הש"ך [ספ"א]: **כא. ואם מודה כו' ואם כו'.** דק"ל כר' מאיר [ב"ק ק"א א'] דלאן דינא דגרמי. וכי היכא בשורף שטרותיו ואמר שאין בה אלא חמשים נשבע שבועה דאורייתא ואי טעין על נ' איני יודע ה"ל מחויב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם, ה"ו כאן, דחוקה שליח עושה שליחותו וה"ל ידע מאי דלפקדיה. ועיין בצעל התרומות שם ח"ב סי' [ס"ח]: **כב. ואם אמר כו'.** משמע דאיירי שאין ממחשים אותו הפועלים, דל"כ לא הו מחויב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם, כמש"ל סימן פ"ט סעיף ג' בהג"ה, וסימן ל' סעיף ג' עיין מה שכתבתי

פתחי השובה

כו'. ועיין בתשובת רע"ק איג' [מהרי"ק] סוף סימן ק"ג: **ט. הוא אמת.** עיין באה"ט [ספ"א] שכתב, וכל זה בפנקס המחייב את עצמו אבל לא המחייב את חברו כו'. וכ"כ בתשובת נודע ביהודה תניינא [ח"ד] סי' ט"ו. וכתב שם שאין חילוק בין פנקס לפנקס, אפילו מה שקרוין אצל הסוחרים [הרובט בוך] שהוא מדקדק בו מאד שלא ירע אומנותו, אין לו שום יתרון בדיני ישראל, והו הפירוש מה שאמרנו בירושלמי [שבועות פ"ו ה"ה] על המשנה בפרק כל השוכנין חנוני על פנקסו, לא במקרה אמרו כו'. וכן מבורר בתשובת הר"ש כלל פ"ו [ט"ו א'], ע"ש: **י. סעיף ו' (ב) נשבע בעה"ב.** עיין באה"ט [ספ"א] ועיין בקצוה"ח [ספ"א] ובנה"מ [מש"א ספ"ו ומש"כ ספ"ט] מזה, ועיין בתשובת בית אפרים חלק ח"מ סי' י"א כמ"ש בזה:

באר היטב

לעיקר כל שטר חוץ ד' חדשים לפני מות משתן, ונפטר משמון בלא נואה, ואחרי מותו נשאר פנקס מכתב ידו שהיה כתוב בו זכרון המשכונות מהאלף וזו של ראוּבֵן למהלכת שָׂרָה, והיה כתוב שם ראוּבֵן בכל פנקס ופנקס של המשכונות, והחזיר הר"ש לראובן מעותיו אע"פ שהניח שמעון בן קטן, וכן פסק בתשובת מהר"א ריש סי' ט"ו, ע"ש, ובתשובת מהר"ם אלשיך סי' קל"ו, ובתשובת מצ"ט (ח"א) סי' ע"ד, ובתשובת מהרשד"ס [ח"ד] סי' (ר') ורי"ב, ובתשובת מהר"ט סי' ע"ב, ועל סוף סימן (ר"ן) ורי"ב]. וכתב בתשובת מהר"י ה' ל"ב ספר ב' סי' ז' דה"ה משתן כתוב בפנקסו וחמשין אינו כתוב דלא הו מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם, מיהו כתב שם דהר"ש לא מיירי אלא באלה שכתב עסקיו מיד בפנקס שמונת לפניו, אבל אם שוהה בימים אפשר ששכח ולא כתב בפנקס, ע"ש עכ"ל הש"ך. [אפילו אין שמו חתום על פנקסו כיון שמחמשים ממקום אחר יש לפקוח עליו אפילו להוציא מהימורים, הרד"ו [פ"א סי' ק"ט] [ח"ד סי' צ"ג] הר"א"ם ח"א סי' ט"ו. עלה אחד אינו נקרא פנקס מהר"א שכן סי' ק"ל. ולא דוקא עלה אחד כו' ממזכר המחשבות פליטת בית יהודה סי' י"ח. ומיהו כתב שם דלא פנקס אם מחוון עם פנקס אחר גדול ממנו שמקבלין משבועותיו, י"ל דמלאך המות אנוסה ולא העמיק בתוך פנקס הגדול. כנה"ג [בגדה הבהו טור אות ט"ו]: **י"ב. אמת.** וכל זה בפנקס המחייב את עצמו אבל לא המחייב את חברו, דלחייבו ידיה מהני ולא לחייבו פניו. מיהו ב' שופחין שאחד מהם הוא הנושא וטעון וכתב התשובות וציוויו סימן ע"ג, כה מה שימלא בפנקס ההוא מהני אפילו לחייב שופחו. פליטת בית יהודה סי' י"ח. ועיין בנהר"א שאין סי' קל"ד. שם [בגדה הבהו טור אות י"ז י"ח]: **סעיף ו' (ב) נשבע.** כתב הסמ"ע [ספ"א] וזה דלא כהר"ן שכתב דל"ס ליטבע אפילו היסט, הואיל ואף אם הודה צע"ב שא"ל ליתן אין החנוני יכול להוציא כי אם בשבועה, א"כ לא הו כפירת ממון, וכמ"ש סוף סימן פ"ו. אבל איך רבוחא ס"ל דשאינו הסם דאף שמודה נשבע ונפטר, נמלא דאין עליו ממון, אבל הכא כיון דבהודאתו החנוני נשבע וטעל, גם בכפירתו לר"ך נשבע דלין כאן פלוגתא * דגם בעל התרומות [שער ביט ח"ב סי"ח] והטור [סעיף ח'] והתוס' מודים להר"ן, דהר"ש והר"ן מיירי שהפועלים מחמשים ואומרים לא נעלטו, והלכך כיון שלא היה יכול ליתול כי אם בשבועה אינו נשבע היסט, וכאן מיירי * שהפועלים מודים שנטלו [אלא שהנעל הבית אומר שלא ציווה ליתן ואינו חייב להס' א"כ היה החנוני טעל בלא שבועה *]. **תע, דהא הטור כתב לעיל סימן ע"ה סעיף י"ו בשם הרמ"ה בנפס [ועיין מ"ש שם ס"ק מ"ו] דכל היכא שאין ב' מחמשים אותו ממון אלא ע"י שבועה התובע לא אמרינן ממון שאינו יכול לישבע משלם, וכאן [סעיף ח'] כתב בנמשין צומח ליתן ונ' איני יודע ממון שאינו יכול לישבע משלם, אלא ודאי כדפירשתי, ודוק: (ז) **ואם אמר חמשים כו'.** צבעל התרומות שער כ"ט חלק ב' סי' [ס"ח] כתב ח"ל, ואם אמר נ' כו' והשאר איני יודע, מתוך שאינו יכול לישבע משלם, הכי נמי גבי טעין, כיון דחוקה שליח עושה שליחותו ודבר הגורם לתמון כממון דמי הכי דינינן, דכמאן דטעין עליה בגוף הממון דמי, עכ"ל. ולי נראה דהכל בלא דינא דגרמי חייב, כיון דבשבועה וציוויו נתן ה"ל איהו ליה, דמה לי הלוה לו או הלוה לשלוחו בשבועה, והלכך אע"ג דלקמן סימן שפ"ו סעיף ב' ס"ק י' חלקתי על דברי הנעל התרומות גבי שורף שטר, ע"ש, מ"מ דין**